

جوان‌تر از جامی بوده است و مربوط به قرن نهم می‌شود؛ این دلالت می‌کند بر اینکه مؤلف معاصر هلالی یا بعد از او بوده است. ضمناً اشارات شیعیانه در کتاب هست که نشان می‌دهد کتاب در محیط شیعیانه به قلم آمده است و می‌دانیم که تشیع از عصر ترکمانان (خصوصاً قره‌قویونلوها) و نیز جانشینان تیمور به تدریج رواج یافت و بر خلاف آنچه تصور می‌شود، پیش از آنکه شاه اسماعیل شمشیر بکشد و بیش از آنکه نیروی نظامی قزلباش اثر گذاشته باشد، ایران به تدریج به تشیع می‌گرایید. قیام صفویه گسترش تشیع را نهایی کرد (و بهترین شاهدش کتاب روضه‌الشهدای ملا حسین واعظ کاشفی است).

در گزینش و ویرایش این کتاب، باید غالب اشعار که بعضاً تناسب یا لطف چندانی ندارد و در پرورش قصه مؤثر نیست حذف شود. ضمن اینکه از متن کتاب هم در موارد معدود بایستی عبارات تکراری و مترادفات تلخیص گردد و کوشش به عمل آید که یک متن پیراسته و جذاب به دست خواننده برسد. تأکید می‌کنیم که چیزی نباید بر متن افزوده شود و فقط از مترادفات یا عبارات تکراری صرف‌نظر شود.

البته تحلیل این داستان‌ها و بررسی آسیب‌شناسانه تأثیرات مثبت یا منفی تاریخی آنها در مسیر امور اجتماعی، مسأله‌جداگانه و علی‌حده‌ای است که فرصتی دیگر می‌طلبد.

گزارش‌ها

معرفی یک نسخه فارسی نفیس

علیرضا ذکاوتی قراگزلو

پژوهشگر متون ادبی

از جمله نفایس نسخ خطی منحصر به فرد کتابخانه مجلس شورای اسلامی، مجموعه حکایاتی است در احوال پارسایان (زاهدان و صوفیان) که مؤلف آن نصرالله بن شهرالله، از عرفای سده نهم و دهم هجری قمری می‌باشد (به شماره بازایی ۱۷۷۹۲/۲). البته احوال او را در مظان در دسترس نیافتیم، الا اینکه دو قرینه بسیار مهم بر حدود زمانی حیات او در کتاب وجود دارد که اشاره خواهیم نمود.

نام و خصوصیات کتاب

باری مؤلف نام این مجموعه را «جامع الحکایات» نهاده است، ولی نظر به اینکه این اثر با دو کتاب قصه مفصل به همین نام خلط نشود، ما آن را «دویست حکایت پارسایان» می‌نامیم، زیرا حاوی بیست باب و هر باب حاوی ده داستان است؛ الا اینکه در تنها نسخه خطی موجود، باب بیستم به کلی افتاده و باب نوزدهم نیز اورا قش فرسودگی و موریانه‌خوردگی دارد، که داستان‌های باب نوزدهم به‌طور خلاصه نوشته شده است.

در این کتاب، به مناسبت، اشعاری از عطار (یا: فرید)، ابوسعید (?)، جنید (?)، سعدی، مولوی و همچنین شخص مؤلف آمده است.

قرآینی بر دوره حیات مؤلف

در میان اشعار منقول در کتاب، آنچه مهم است نقل چندین بیت از هلالی (جغتایی) است که تقریباً معاصر جامی، یا یک نسل

پتزاران عشق که در محبت کنی بر منم هر یک تمام
تو در عشق چنانچه بودی بر منم که در عشق
که بر منم از آنکه در عشق و صفت خود در عشق
پتزاران عشق که در محبت کنی بر منم هر یک تمام
تو در عشق چنانچه بودی بر منم که در عشق
که بر منم از آنکه در عشق و صفت خود در عشق
پتزاران عشق که در محبت کنی بر منم هر یک تمام
تو در عشق چنانچه بودی بر منم که در عشق
که بر منم از آنکه در عشق و صفت خود در عشق

باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی
باید در کاران است اولی خدای تعالی

تصویر دو صفحه از دستنویس جامع حکایات اوست حکایت پارسایان